

Wat mogen we van de prediking verwachten?

ds. Jos Douma

In deze notitie wil ik in alle beknoptheid formuleren wat we op grond van Schrift en belijdenis mogen verwachten van gereformeerde prediking. Ik doe dat vanuit de vijf sola's van de Reformatie en vanuit de gemeentevisie waarmee we in de Fonteinkerk in Haarlem werken. Daarnaast geef ik kort aandacht aan enkele onderdelen van de Heidelbergse Catechismus.

1) De prediking en de vijf gereformeerde sola's

Wat mogen we verwachten van de prediking op basis van de bekende vijf sola's van het gereformeerd belijden?

Solus Christus Christus Alleen	De prediking wijst ons op Jezus Christus en plaatst Hem in al zijn heilige grootheid en genadige liefde voor ons. Want alles hangt af van Jezus Christus. Hij is ons Leven. Buiten Hem om is er geen heil te vinden. Hij is de enige weg tot de Vader. Door Hem heen leren we God kennen, want God openbaart zich in zijn Zoon door zijn Geest. Deze Christus is het gezicht van de Drie-enige God, Vader, Zoon en heilige Geest. Hij is de Gekruisigde: gestorven om onze zonden. Hij is de Opgestane: uit de dood opgewekt om vergeving en nieuw leven uit te delen door zijn Geest.
Sola Scriptura De Schrift Alleen	De prediking is gebaseerd op de bijbel en stelt zich ten doel de Schriften te openen. Want Christus is de Openbaring van God en komt in het gewaad van de Schriften naar ons toe. Héél de Schrift verkondigt héél de Christus. Wij baseren ons geloof op de bijbel alleen en geloven dat deze wordt nagesproken in de gereformeerde belijdenisgeschriften. Maar deze willen niets anders dan ons steeds terug doen keren naar de volheid van de Schriften in Oud en Nieuw Testament
Sola Gratia Door Genade Alleen	De prediking is het middel bij uitstek waardoor in de gemeente (vergevende, genezende en bevrijdende) genade wordt uitgedeeld. Want wij worden behouden uit genade alleen, niet op grond van iets in of van onself. De rechtvaardiging van de zondigende goddeloze is van begin tot eind volledig het werk van de genadige God. Datzelfde geldt voor de heiliging: van begin tot eind is dat het werk van de genadige God in Christus door de Geest. Wel wordt de gelovige als kind van God in dat werk van de heiliging ingeschakeld op de manier van de genade, maar nooit in die zin dat zijn heilig wordender leven een grond van verdienste is.
Sola Fide Door Geloof Alleen	De prediking is het middel waardoor de Geest het geloof werkt in de harten. Want alleen door het geloof krijgen we deel aan de redding die God in Jezus Christus gegeven heeft en geeft. Dat geloof bestaat in een zeker weten en een vast vertrouwen en krijgt vorm waar kinderen van God zich vol verzekerd vertrouwen overgeven aan God, Christus omhelzen en zich laten leiden door zijn heilige Geest.
Soli Deo Gloria Alleen tot Eer van God	De prediking is van begin tot eind gericht op de eer van God. Want alles is gericht op de eer van God: de schepping, de openbaring, het leven van Gods kinderen in deze wereld, de kerk van Christus. Nooit gaat het om onze eigen eer. God heeft ons geschapen met maar één doel: Hem eren met alles wat in ons is. Deze werkelijkheid wordt pas ten volle zichtbaar in de hemel en op de nieuwe aarde, maar mag dankzij de genadige Geest, die ons als voorschot is gegeven, ook in dit leven al in beginsel zichtbaar worden.

2) De prediking en de gemeentevisie

Wat mogen we verwachten van de prediking op basis van onze gemeentevisie? De gemeentevisie luidt: ‘Wij willen een **Biddende** gemeente zijn! Wij willen een gemeente zijn die in alles **Christus Centraal** stelt! Wij willen een gemeente zijn die steeds meer leert leven van Gods **Genade**, en die steeds meer de **Gemeenschap** der heiligen vorm geeft en beleeft, om zo naar buiten toe te kunnen **Getuigen** van Christus die mensenlevens verlost en verandert!’

Bidden	De prediking moet een bijdrage leveren aan groei in het gebed als het voornaamste wat God van ons eist in de dankbaarheid. In de gemeente dient veel gebed te zijn voor de prediking. De predikant dient zijn preken biddend voor te bereiden. In de prediking moet regelmatig onderwijs worden geboden over gebed. De prediking moet stimuleren tot gezamenlijk en persoonlijk gebed in de vorm van lofprijzing, schuldbelijdenis, dankzegging en voorbede. Dat elke preek met een gebed wordt afgesloten is hiervan een uitingsvorm.
Christus Centraal	De prediking dient te allen tijde Christusprediking te zijn. Want alleen in Christus gaat de volheid van Gods openbaring in de Schriften open. De volheid van Christus wordt zichtbaar in zijn namen, zijn daden, zijn woorden en zijn eigenschappen. Prediking heeft uiteindelijk als doel dat de gestalte van Christus zichtbaar wordt in de kinderen van God.
Genade	De prediking is een genademiddel: het is Gods manier om door zijn Geest de genade van Christus bekend te maken en uit te delen in de gemeente en aan buitenstaanders. Deze genade is veelkleurig: vergevend, genezend en bevrijdend; verlossend en vernieuwend.
Gemeenschap	De prediking vindt plaats waar de gemeente van Christus samenkomt om God te ontmoeten en elkaar te ontmoeten. Zo is prediking ook gemeenschapsstichtend. De prediking vormt de gemeente tot een lerende gemeente, tot leerlingen die samen aan de voeten van Christus zitten om door God geleerd te worden door verlichting met de heilige Geest. Het gemeenschapsstichtende aspect van de prediking komt ook uit doordat in de prediking herkenbaar is dat Gods evangelie bestemd is voor gewone mensen die allemaal worstelen met de werkelijkheid van het nieuwe leven en die er tegelijk door de Geest naar verlangen om iets van het licht van dat nieuwe leven in hun bestaan te zien stralen. Zo scheidt prediking verbondenheid.
Getuigenis	De prediking houdt er altijd rekening mee dat er in de zondagse eredienst buitenstaanders zijn. Het evangelie moet daarom toegankelijk, relevant en helder gebracht worden en zal zo veel mogelijk levensthema's aan de orde stellen die zowel buitenstaanders als gemeenteleden bewegen. Zo wordt de prediking opbouwend voor zowel gelovigen als nog-niet-gelovigen en pas-gelovigen.

3) De prediking en de belijdenis

Wat mogen we verwachten van de prediking op basis van de gereformeerde belijdenis?

Zondag 25	<p>“Nu alleen het geloof ons aan Christus en aan al zijn weldaden deel geeft, waar komt dit geloof vandaan? Van de Heilige Geest, die het geloof in ons hart werkt door de verkondiging van het heilig evangelie.”</p> <p>De prediking wordt hier omschreven vanuit het doel: dat de heilige Geest in onze harten het geloof werkt. Prediking is dus gericht op het hart van de gelovigen en op het werken en versterken van hun geloof.</p> <p>“Hebben het woord en de sacramenten beide als doel ons geloof te wijzen op het offer van Jezus Christus aan het kruis, als de enige grond van ons heil? Ja, want de Heilige Geest leert ons in het evangelie en bevestigt ons door de sacramenten, dat ons volkomen heil rust in het enige offer van Christus, dat voor ons aan het kruis gebracht is.”</p> <p>De prediking heeft net als de sacramenten maar één doel: wijzen op Christus die aan het kruis is gestorven voor onze zonden. Ons volkomen heil rust in zijn offer. We krijgen daaraan deel doordat de heilige Geest ons Christus toe-eigent, en al zijn schatten en gaven.</p>
Zondag 31	<p>“Wat zijn de sleutels van het koninkrijk der hemelen? De verkondiging van het heilig evangelie en de kerkelijke tucht. Door beide wordt het koninkrijk der hemelen voor de gelovigen geopend en voor de ongelovigen gesloten.”</p> <p>“Hoe wordt het koninkrijk der hemelen door de verkondiging van het heilig evangelie geopend en gesloten? Volgens het bevel van Christus wordt aan de gelovigen, allen samen en ieder persoonlijk, verkondigd en in het openbaar verklaard, dat al hun zonden hun door God om de verdienste van Christus werkelijk vergeven zijn, zo vaak zij de belofte van het evangelie met waar geloof aannemen.</p> <p>Maar aan alle ongelovigen en huichelaars wordt verkondigd en verklaard, dat de toorn van God en het eeuwig oordeel op hen rusten, zolang zij zich niet bekeren.”</p> <p>De prediking richt zich volgens deze woorden niet op het leren k�nnen van onze zonden, maar op de verg�ving ervan, zovaak de belofte van het evangelie (Christus) met een waar geloof wordt aangenomen. Er wordt zelfs verklaard dat ze vergeven zijn. Zo gaat het Koninkrijk open: het leven onder Koning Jezus Christus die ons leidt door zijn Geest en Woord.</p>
Zondag 44	<p>“Waarom laat God ons de tien geboden dan zo scherp prediken, als toch niemand ze in dit leven volbrengen kan? Ten eerste wil God, dat wij ons leven lang onze zondige aard steeds meer leren kennen en daardoor nog meer begeren de vergeving van de zonden en de gerechtigheid in Christus te zoeken. Ten tweede dat wij zonder ophouden ons inspannen en God bidden om de genade van de Heilige Geest, om steeds meer naar het beeld van God vernieuwd te worden, totdat wij na dit leven het doel, namelijk de volmaaktheid, bereiken.”</p> <p>De prediking (hier overigens wel speciaal de prediking van de w�t, en daarmee wordt niet de hele bijbelse boodschap bestreken) heeft twee doelen: dat we door het leren kennen van onze zonden steeds meer onze gerechtigheid in Christus begeren te zoeken; dat we zonder ophouden ons inspannen om naar Gods beeld vernieuwd te worden (Zondag 32 zegt: ‘Christus vernieuwt ons door zijn Geest tot zijn beeld’).</p>